

Svar på skriftligt spörsmål 124/2019 rd

Svar på skriftligt spörsmål om en skrivning om hatretorik i regeringsprogrammet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 124/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Mauri Peltokangas/sannf:

Vilken konkret innebörd har skrivningen om hatretorik i regeringsprogrammet, vem definierar innebörden och

avser regeringen i beredningen av lagstiftningen att beakta eventuella problem föranledda av tolkningsfel när det gäller skillnaden mellan argt prat och hatretorik?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Termen hatretorik har inte definierats i den nationella lagstiftningen. Termen används som takbegrepp i allmänspråk för att hänvisa till budskap som till exempel innehåller negativa generaliseringar, såsom fördomar mot olika grupper. Enligt Europarådets rekommendation rörande hatretorik är hatretorik en yttring i syfte att sprida, hetsa till, främja eller motivera rasistiskt hat, främlingsfientlighet, antisemitism eller annat hat som bygger på intolerans, inbegripet intolerans som uttrycks i form av fientlig nationalism och etnocentrism, i form av diskriminering och fientlighet mot minoriteter, invandrare och personer med invandrabakgrund.

Hatretorik kan uppfylla rekvisiten för ett i strafflagen (39/1889) angett brott, varvid det är straffbart. Det kan till exempel vara fråga om hets mot folkgrupp, ärekränkning eller olaga hot. Det kan vara fråga om brottsrubriken hets mot folkgrupp, om man till exempel på internet framför att det är önskvärt eller godtagbart att rikta våld mot människor som tillhör vissa grupper. Även att jämföra människor med djur eller starka generaliseringar där en viss grupp framställs som farlig, brottslig, smittspridande eller mindre värd, kan uppfylla brottsrekvisitet för hets mot folkgrupp. Det har ingen betydelse om budskapet har framförts på ett argt sätt eller inte.

Hatretorik som inte uppfyller något brottsrekvisit kan vara förbjuden enligt lag, till exempel i form av trakasserier som avses i diskrimineringslagen (1325/2014) eller i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). I dessa fall kan påföljden vara förbud att fortsätta med den lagstridiga verksamheten och en administrativ sanktion.

Svar på skriftligt spørgsmål 124/2019 rd

Åsiktsfrihet och yttrandefrihet är centrala grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter. Den som utövar yttrandefrihet har dock både rättigheter och skyldigheter, och rättigheterna får inte missbrukas.

Bland annat Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har dragit upp riktlinjer om vilka yttranden som inte omfattas av den skyddade yttrandefriheten. Enligt dessa omfattar yttrandefriheten inte rätten att sprida straffbar eller olaglig hatretorik. Däremot anses yttrandefriheten omfatta även till exempel skarp kritik mot migrations- eller integrationspolitiken. Även nationella domstolar har gjort bedömningar av var gränserna för yttrandefriheten går. År 2018 ledde alla åtal om hets mot folkgrupp till fällande domar. Antalet nationella domar där hets mot folkgrupp var huvudbrottsrubricering uppgick till 31. I motiveringarna till vissa domar har även ordet hatretorik som blivit vanligt i allmänspråket använts.

I regeringsprogrammet finns inskrivningar om många åtgärder i anslutning till hatbrott och hatretorik. I lagstiftningsprojekt ska hänsyn tas till det allmänna kravet på att bestämmelser med anknytning till de grundläggande rättigheterna ska vara exakta och skarpt avgränsade.

Helsingfors den 9 oktober 2019

Justitieminister Anna-Maja Henriksson